

[Carl P. Jensen.]

En af årsagerne til, at man ikke er nået længere frem, er jo den kendsgerning, at man trods mekanisering, trods rationaliseringsforsøg og trods byggeforskningsresultater ikke har formået at bringe harmoni mellem teori, forskningsresultater og praksis. Jeg tror, man overser, at denne proces er mindst lige så betydningsfuld som den teoretiske forskning. Det er ikke nok med de praktiske anvisninger, hvis man ikke kan følge dem op på byggepladsen. Jeg tror ikke på, at man løser dette problem blot ved at stille lånemidler til rådighed; jeg har sagt det før fra dette sted, men man har kun haft et skuldertræk tilovers for mine synspunkter, og det er jeg fortsat beredt på at møde. Man siger, at det ikke kan være statens opgave at gå ind i dette arbejde. Hvis man fortsat har den opfattelse, ja, så kommer man ingen vegne; så er de millionbeløb, der er ofret på forskningsforsøg, eksperimenter af forskellig art, studierejser og meget andet, spildt.

Man henviser her til, at industrien har klaret sine problemer selv. Det erkender jeg, men der er den forskel, at en fabrikant, der på et eller andet område sætter betydelige kapitaler ind på eksperimenter og kostbare forsøg, gør det i bevidstheden om, at det er en forretningsmæssig investering, der giver ham selv fordel, når resultaterne skal gøres op. Det, man glemmer her, er, at hele den koordinering, der skal finde sted, foregår inden for fabrikkens egne rammer. For boligbyggeriet er forholdet helt anderledes. Som oftest er det en tilfældighed, der bringer bygherrer og projekterende sammen. Det er ikke ualmindeligt, at arkitekter og ingeniører møder hinanden første gang ved et byggeforetagende, og noget ganske tilsvarende gælder for entreprenører og håndværkere, som måske nok kender hinanden, men ikke hinandens forudsætninger for at samarbejde og etablere den rette planlægning. Den bygherre, der indlader sig på at medvirke i dette eksperiment, har ingen som helst sikkerhed for, at han kan overse de økonomiske konsekvenser af det forsøg, som måske vil blive en afgjort fordel for det pågældende byggeforetagende, men som i hvert fald utvivlsomt vil blive det for det næste, men i så fald for en helt anden bygherre og for helt andre teknikere.

Derfor tror jeg, at skal man have en bygherre til at gå ind i eksperimenter, skal man have en kommune til at yde den fornødne garanti, må man også kunne påregne, at de holdes skadesløse for de lærepenge, som er en engangsudgift for hele byggeriet, og som altid vil være noget, der betaler sig, når man forsøger på noget nyt. Her er statslån kun en halv løsning på et meget vigtigt problem, fordi alle parter i byggeprocessen holder sig tilbage fra de konsekvente forsøg, der skal give den nødvendige erfaring for det kommende byggeris billiggørelse.

Skulle jeg endelig gøre nogle principielle bemærkninger til det foreliggende lovforslag, ja, så ville jeg ikke være helt ærlig over for mig selv, hvis jeg gav udtryk for en ubetinget tilfredshed, og jeg tror, at ganske tilsvarende betragtninger vil de ærede ordførere for de to andre regeringspartier kunne gøre. Her er imidlertid tale om en kompromisløsning, som mit parti går ind for. Men det skal dog ikke afholde mig fra at gentage det, jeg sagde som ordfører for mit parti i 1955 — selv om det dengang vakte nogen misstemning ikke alene hos det ærede medlem hr. Lorentzen, men også hos det ærede medlem fru Kirsten Gloerfelt-Tarp — det var dette, at det da foreliggende resultat ikke ville have haft den skikkelse, såfremt det skulle have været udarbejdet af en socialdemokratisk flertalsregering. Den samme betragtning gælder også for dette lovforslag — så er det sagt.

For nu på forhånd at besvare de spørgsmål, man herefter kunne stille mig, vil jeg gerne give udtryk for, at jeg fortsat har den opfattelse, at den statslånsordning, som venstreregeringen anså for at være fornuftig i 1946, også må være det i dag, så meget mere som markedsrentens og statslånsrentens indbyrdes forhold ikke kan volde noget problem. Jeg har tillige den opfattelse, at det var et fejlgreb, at man i 1955 nedsatte lånegrænsen til 94 pct.

Når den højtærede boligminister peger på, at det var spændingen mellem de forskellige huslejeniveauer, der var en hindring for bevægeligheden på boligmarkedet, og at mange mennesker som følge deraf blev boende i for store lejligheder, selv om husstanden mindskedes, har ministeren utvivlsomt nogen ret. Men jeg vil dog gerne pege på, at